

ΑΛΕΝ ΣΟΥΠΙΟ,

καθηγητής εργατικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Ναυτ

«Η Ευρώπη δεν έχει ούτε πολιτική ηγεσία ούτε δημοκρατική βάση»

«Τα κράτη προσαρμόζουν τις κοινωνικές, φορολογικές και περιβαλλοντικές τους νομοθεσίες πάνω σε πρότυπα όσο το δυνατόν λιγότερο δεσμευτικά για τους επενδυτές. Ενας τέτοιος ανταγωνισμός υπονομεύει τις οικονομικές βάσεις των καθιερωμένων σε εθνικό επίπεδο μηχανισμών αλληλεγγύης και τροφοδοτεί τον πόλεμο όλων εναντίον όλων». Μ' αυτόν τον τρόπο περιγράφει την υποταγή των ευρωπαϊκών κοινωνιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα ο Αλέν Σουπίο, ο οποίος τονίζει την ανάγκη να αμφισβητήσουν τα κράτη τη χρηματοπιστωτική απορρύθμιση.

Η νομισματική ενοποίηση οδήγησε σε απόκλιση των ευρωπαϊκών κρατών

Ευρώπη το 2008 είδαμε ότι τα κράτη παρέμεναν εν τέλει οι εγγυητές της αξίας του νομίσματος και της λειτουργίας της οικονομίας. Η Ευρώπη είναι το κατάλληλο επίπεδο όπου η οικονομία θα μπορούσε να τεθεί ξανά στην υπηρεσία των εταιρειών και οι εταιρείες στην υπηρεσία της ευημερίας των πολιτών. Το πρόβλημα είναι ότι η Ευρώπη δεν έχει ούτε πολιτική ηγεσία ούτε δημοκρατική βάση, και το πιο επείγον θα ήταν να τις αποκτήσει –όχι σε συνολικό επίπεδο 27 (χωρών-μελών), γιατί είναι αδύνατον, αλλά σε επίπεδο ευρωζώνης.

• **«Η διαρκής ειρήνη μπορεί να εγκαθιδρυθεί μόνον εάν στηρίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη». Αυτή η δήλωση έχει γίνει για πρώτη φορά στο ιδρυτικό μανιφέστο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) το 1919. Πόσο έγκυρη τη θεωρείτε σήμερα;**

[Αυτή η δήλωση] ισχύει περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Η κοινωνική δικαιοσύνη δεν είναι προϊόν καλής θέλησης, αλλά αποτέλεσμα ιστορικής εμπειρίας. Ας πάρουμε το παράδειγμα αυτού που ονομάζουμε «αραβική άνοιξη»: η κινητήρια δύναμη της δεν ήταν τα θρησκευτικά ζητήματα, αλλά οι μεγάλες κοινωνικές αδικίες, ιδιαίτερα απέναντι στους νέους. Η κατάσταση δεν διαφέρει και πολύ στη Γαλλία: η προβολή σε πρώτο πλάνο «κοινωνικών» ζητημάτων αποτελεί ένα πολιτικό φύλλο συκής με το οποίο μάταια γίνεται προσπάθεια να καλυφθεί η ανικανότητα των κυβερνητικών κομμάτων να καταπολεμήσουν τη φτώχεια, τη μαζική ανεργία και την έξαρση των ανισοτήτων.

• **Στην Ελλάδα διεξάγεται μια δημόσια συζήτηση για το εάν πρέπει να τεθεί εκτός νόμου το νεοαζιτικό και ρατσιστικό κόμμα της Χρυσής Αυγής. Εσείς τι πιστεύετε;**

Η βασική αρχή της δημοκρατίας είναι αυτή της ελεύθερης συνάθροισης και έκφρασης και πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί στα σλόγκαν του τύπου: «καμία ελευθερία για τους εχθρούς της ελευθερίας». Εντούτοις, σε μια Δημοκρατία που σέβεται τον εαυτό της πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις σε οτιδήποτε αθετεί τον νόμο. Για να απαντήσω πιο συγκεκριμένα στην ερώτησή σας, θα έπρεπε να γνωρίζω το καταστατικό της Χρυσής Αυγής, γεγονός το οποίο δεν ισχύει.

Στον **Τάσο Τσακίρογλου**
Επιμέλεια μετάφρασης:
Ασπασία Νανάκη

Βασίσαμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στο χρήμα και όχι στη δημοκρατία

• **Ο Γάλλος πρόεδρος, Φρανσουά Ολάντ, εκτίμησε πρόσφατα ότι τώρα η ύφεση απειλεί την ίδια την ταυτότητα της Ευρώπης και πρότείνει την οικονομική διακυβέρνηση της ευρωζώνης υπό έναν πραγματικό πρόεδρο, με στόχο μια κοινή φορολογική πολιτική και αμοιβαιοποίηση του χρέους. Αρκούν αυτά;**

Δικαίως ανησυχεί ο πρόεδρος Ολάντ. Η φτώχεια και η μαζική ανεργία που μαστίζουν πολλές ευρωπαϊκές χώρες βυθίζουν την Ευρώπη σε μια κρίση τουλάχιστον εξίσου σοβαρή με εκείνη της δεκαετίας του '30. Είναι όμως αναπόφευκτο να σκεφτεί κάποιος, ακούγοντάς τον, αυτό που έγραφε ο Bossuet ήδη το 1688: «Ο Θεός γελάει με τις προσευχές που κάνουμε για να αποτρέψουμε τις κρατικές συμφορές, όταν δεν αντιστεκόμαστε σε αυτό που γίνεται και τις προκαλεί... Μα τι λέω; Όταν εγκρίνουμε και επικροτούμε, έστω και με απέχθεια». Προτού προσθέσουμε ακόμη έναν πρόεδρο των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, που μετράνε ήδη τέσσερις (αυτούς της ΕΚΤ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Eurogroup), θα άρμοζε να επανέλθουμε στις πολιτικές επιλογές που έχουν οδηγήσει την Ευρώπη στην τωρινή της κατάσταση.

• **Ποιες ακριβώς εννοείτε;**

Πρώτον, την επιλογή της απελευθέρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών και του ανοιγματος

των εμπορικών συνόρων και, δεύτερον, την επιλογή να βασίσουμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση πάνω στο χρήμα και όχι στη δημοκρατία. Η κορύφωση της οικονομικής κρίσης του 2008 και η πανωλεθρία της ευρωζώνης το 2011 έδειξαν ότι αυτές οι επιλογές ήταν λανθασμένες, ότι η απορρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν δημιουργούσε πλούτο, αλλά στην ουσία εικονικό χρήμα, κι ότι η καθαρά νομισματική ενοποίηση, πέρα από κάθε δημοκρατικό έλεγχο, δεν ήταν παράγοντας σύγκλισης αλλά, αντιθέτως, απόκλισης των ευρωπαϊκών χωρών. Αρκεί να θυμηθούμε τη σημασία που είχε το σύνθημα «όχι φορολόγηση χωρίς αντιπροσώπευση» για την εφεύρεση της σύγχρονης δημοκρατίας, ώστε να καταλάβουμε ότι η Ευρώπη δεν μπορεί να δανειστεί ή να αυξήσει τους φόρους προτού αποκτήσει πολιτική οντότητα, η οποία να υπόκειται σε εκλογική έγκριση

από τους πολίτες. Αυτό άλλωστε ισχυρίζεται δικαίως και το γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο από το 2009. Και αυτό φαίνεται να μην έχει γίνει κατανοητό από τον πρόεδρο Ολάντ.

• **Εχετε τονίσει πως, αντί ο ανταγωνισμός να υπόκειται στους νόμους, υπάρχει η τάση να υποτάσσονται οι νόμοι στον ανταγωνισμό. Αυτή η τάση οδηγεί τελικά σε μεγαλύτερη κοινωνική ανισότητα;**

Η κρίση που βιώνουν οι ευρωπαϊκές χώρες είναι καταρχήν θεσμική: είναι η κρίση ενός συστήματος που αντιμετωπίζει το Δίκαιο και τους θεσμούς σαν να είναι ανταγωνιστικά «προϊόντα» στην παγκόσμια αγορά των κανόνων (ρυθμίσεων). Αυτός ο κανονιστικός δαρβινισμός, τον οποίο στο Διεθνές Δίκαιο ονομάζουμε «Law shopping», ενθαρρύνει τα κράτη να προσαρμόζουν τις κοινωνικές, φορολογικές και περιβαλλοντικές

τους νομοθεσίες πάνω σε πρότυπα όσο το δυνατόν λιγότερο δεσμευτικά για τους επενδυτές. Ενας τέτοιος ανταγωνισμός υπονομεύει τις οικονομικές βάσεις των καθιερωμένων σε εθνικό επίπεδο μηχανισμών αλληλεγγύης και τροφοδοτεί τον πόλεμο των πάντων με τους πάντες: του Βορρά εναντίον του Νότου, των εργαζομένων εναντίον των ανέργων, των ντόπιων εναντίον των μεταναστών, των ιδιωτικών εναντίον των δημόσιων υπαλλήλων, των νέων εναντίον των ηλικιωμένων.

• **Τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη αντί να φορολογούν περισσότερο τα υψηλά εισοδήματα και τις μεγάλες περιουσίες, και με δεδομένο ότι δεν μπορούν να υποτιμήσουν το εθνικό τους νόμισμα, προχωρούν σε υποτίμηση του εργατικού δυναμικού και του δημόσιου τομέα τους. Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;**

Διότι, σ' αυτό το πλαίσιο κανονιστικού δαρβινισμού, που μόλις περιέγραψα, δεν έχουν άλλους τρόπους δράσης ή, ακριβέστερα, αντι-δράσης στα σήματα που τους στέλνουν οι χρηματοπιστωτικές αγορές. Οσο δεν αμφισβητούν τη χρηματοπιστωτική απορρύθμιση και τις εννοιολογικές βάσεις του ενιαίου νομίσματος, θα παραμένουν διαμεσολαβητές.

• **Πιστεύετε ότι υπάρχει τρόπος για να θέσουμε τέλος στην κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού τομέα πάνω στα κράτη;**

Φυσικά! Νομίζετε ότι η Κίνα, η Ινδία ή η Βραζιλία κυβερνώνται από τις αγορές; Ακόμα και στην

Ποιος είναι

Ο ΓΑΛΛΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ Αλέν Σουπίο, γεννημένος το 1949, είναι καθηγητής Εργατικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Ναυτ, όπου διευθύνει από το 2008 το Ινστιτούτο Ανωτάτων Σπουδών. Έχει διδάξει σε πολλά πανεπιστήμια στις ΗΠΑ, στην Ιταλία και στη Γερμανία, ενώ είναι συγγραφέας δεκαοκτώ βιβλίων που αφορούν το Εργατικό Δίκαιο και την Κοινωνική Ασφάλιση, με τελευταίο έργο «Το πνεύμα της Φιλαδέλφειας: Κοινωνική Δικαιοσύνη εναντίον της Ολοκληρωτικής Αγοράς», Paris, Seuil, 2010.